

MUNTELE CU UȘI

Cătălin Pavel este scriitor și arheolog. A urmat studii doctorale și postdoctorale la Oxford (Hertford College), Paris 1 Panthéon-Sorbonne, Institutul Arheologic Albright din Ierusalim, Universitatea din Hamburg și Colegiul Noua Europă din București. A participat la săpături arheologice în țară, în Germania, Franța, Anglia, Maroc, Israel și în special în Turcia (la Milet, Gordion și, în 2005–2010, la Troia). A predat arheologie, artă clasică și teme arheologice în literatură în București, Cluj și Atlanta, iar în prezent este conferențiar universitar la Universitatea „Ovidius” din Constanța, unde coordonează doctorate și conduce săpăturile arheologice ale universității în Cetatea Histria.

La Humanitas a publicat volumele de nonficțiune *Arheologia iubirii: De la Neanderthal la Taj Mahal* (2019; nominalizată la Premiile „Observator cultural”; trad. fr. de J.-L. Courriol, *Archéologie de l’amour*, Éditions de l’Aube, 2022; trad. it. de B. Mazzoni, *L’archeologia dell’amore*, Neo Edizioni, 2022), *Animalele care ne fac oameni: Blană, cozi și pene în arheologie* (2021; Premiul Societății de Științe Istorice din România, nominalizată la Premiul „Monica Lovinescu” 2023), romanul *Aproape a șaptea parte din lume* (2010, premiul UniCredit/Bibliofagia, trad. fr. de F. Ciodaru-Courriol, *La septième partie du monde*, Editions Non Lieu, 2017), romanul *Toate greșelile care se pot face* (2022, premiul Uniunii Scriitorilor, Dobrogea) și volumul de povestiri *Adevărul despre vacanțe* (2023).

Ilustratoare cu experiență îndelungată și un portofoliu bogat, Oana Ispir este absolventă a Universității Naționale de Arte București, specializarea Grafică. Din 2008 și până acum a ilustrat peste 30 de cărți pentru copii și adolescenți, publicate la cele mai cunoscute edituri din România. Între acestea, volumul *Printul Miorlau*, de Nina Cassian (Frontiera, 2023), a fost inclus pe lista The White Ravens în 2023. Este pasionată de tehnici tradiționale de gravură și desen, pe care adeseori le încorporează și traduce în digital.

CĂTĂLIN PAVEL

MUNTELE CU UȘI

Ilustrații de Oana Ispir

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Redactare: Iustina Croitoru
Ilustrația copertei: Oana Ispir
Tehnoredactare și copertă: Andreea Dobreci
Corectură: Ana Alfianu

Tipărit la Radin Print,
prin reprezentantul său exclusiv pentru România,
4 Colours, www.4colours.ro

© HUMANITAS, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Pavel, Cătălin
Muntele cu uși / Cătălin Pavel;
il. de Oana Ispir. – București: Humanitas, 2024
ISBN 978-973-50-8465-3
I. Ispir, Oana (il.)
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

*În care avem de-a face cu o prăjitură
și cu niște mustăți – nu în aceeași farfurie*

Ce simte o cămilă când mestecă gumă? se întrebă din nou Sara.

Era clar: deși plecase din Munte, sufletul ei era încă acolo. Vacanța din iarna asta schimbase totul pentru ea. La drept vorbind, și până atunci se schimbase câte ceva în fiecare vacanță. De exemplu, într-o călătorie, tot pe lângă Măgura, în iarna dinainte, învățase să fluiera. Încercase mult timp, dar nu reușise. Dar acolo văzuse la marginea pădurii un urs care mergea undeva fără nicio grabă. Mama ei i-a șoptit:

— Nu mișca, nu respira!

Iar atunci, în clipa aia, Sara fluierase. Era prima oară când o făcea, iar sunetul era tare și clar. Mama ei a înghețat de spaimă, dar și ursul a înghețat. Apoi a intrat în pădure – de data asta în grabă. Când s-au întors din călătoria de-atunci, Sara a povestit asta de un gazilion de ori. Dar după vacanța care tocmai se termina acum, nu va putea să povestească nimănui nimic. Pentru că erau mai multe de zis decât oricând. Oamenii mari cred că după vacanțe ai o mulțime de lucruri drăguțe de povestit, mai ales dacă ești copil. Ei însă nu i se

întâmplase nimic drăguț. Totul fusese ori minunat, ori groaznic, și cine era disponibil pentru asemenea povești venite de la ea?

În primul rând, oamenii mari nu credeau că ea ar putea avea ceva minunat de povestit. A mângâiat vreo pisicuță cu mustăți caraghioase, sau ce? Altceva ieșit din comun, credeau ei, nici nu i se putea întâmpla unui copil. Habar n-aveau ce învățase ea despre Orbikon și cămila lui, despre Ξ – dar deja spusese prea mult. Cât despre ceva groaznic, asta nici atât nu credeau că i s-ar putea întâmpla. Cel mult, după părerea lor, i-ar fi putut cădea prăjitura pe jos. Se înșelau amar! Dar asta chiar nu te lăsa nimeni să spui. Pentru că, după părerea adulților, viața copiilor era lipsită de griji. Aveau mâncare de mâncat (inclusiv broccoli), aveau jucării, aveau

rochii de îmbrăcat și costum de Batman? Aveau un pat în care să doarmă? Aveau! Și atunci ce mai voiau acești copii?! Nici măcar nu trebuia să meargă la serviciu! Așa că să ne mai lase în pace!

Și de-aia nimeni nu avea curaj să spună adevărul: că viața copiilor nu este deloc simplă și simpatică, dragi părinți. Viața copiilor e periculoasă și primejdioasă. Pe fereastră, Sara vedea autostrada pe care mașinile treceau în mare viteză. Dacă șoferii ăștia ar fi aflat și ei dintr-odată ceea ce ea tocmai aflase în această vacanță, ai fi văzut imediat benzinăria cum se umple și cum sute de oameni ies din mașinile lor și aleargă încoace și-ncolo vorbind la telefon, cu o mână la cap. Cu privirea ațintită acum asupra farfurioarei, Sara simți cât de mult îi lipsea tot ce se întâmplase în Muntele cu uși. Chiar și spaima pe care o simțise acolo.

Aruncă o privire către părinții ei, care erau amândoi în preajma espressorului de la casă, cu câte un pahar de carton alb în mână. Paharul acela alb, mic și ușor, însemna atât de mult pentru ei, încât fetița zâmbi. Își aminti ziua în care ajunsese la munte și, visătoare, luă cu lingurița ultima bucătică de prăjitură. Ciocolata i se păru, pentru prima oară, ceva misterios, de parcă ar fi fost adusă de undeva de departe, din Africa, iar nu luată chiar de-aici, din benzinărie, plătind cu cardul și primind alături de farfurioară și un bon cu litere și cifre minuscule.

*În care are loc niște umflat în pene,
și lumina este pe săturate*

Ceva misterios se citea și pe chipul mamei ei când ajunseseră la Hodăița. Era o pensiune nouă, aproape de Măgura, și totuși foarte izolată, construită cu spatele lipit de o stâncă, dar în rest înconjurată din trei părți de pădurea de brazi. O aleseseră împreună de pe *booking.com*. Asta era una din activitățile ei preferate când plecau în vacanță. Să aleagă, împreună cu mama, unde vor merge, unde vor înnopta. Stăteau în pat și analizau situația vacanței împreună, ca generalii înainte de un război. „Hai să ne uităm pe *cooking*, să vedem la ce pensiune stăm!”, zicea mama ei. Sara clătina din cap la gluma asta. Mama...!

Uneori era necesar să intervină ea, pentru că mama ei putea fi destul de neajutorată. O văzuse odată tot chinându-se să mărească și să micșoreze ecranul cu două degete, uitând că nu era *touchscreen*, cum era cel pe care îl avea la biroul ei de la Muzeul Hărților. Asta era un alt adevăr pe care nu aveai voie să-l spui – oamenii mari puteau fi tare neajutorați. Dar credeau că știu totul, că pot face totul. Dacă îi vedeai cum se umflau în pene, uneori îți venea să râzi. Alteori îți

venea să plângi. Mama ei nu se umfla în pene, ce-i drept. Deși ea chiar ar fi avut de ce: era atât de frumoasă, încât ți se tăia răsuflarea.

Iar aici era ceva ce Sara nu înțelegea prea bine. Cum ajungea mama ei la muzeu fără să fie oprită pe stradă? Cum se putea concentra lumea care lucra cu ea? Sau poate că nici nu observau?! La gândul că lumea ar fi putut să nu observe frumusețea mamei ei, Sara se revolta. Întâmplarea face că și mama ei simțea exact același lucru despre fetița ei și despre lume, însă asta Sara nu avea cum să știe deocamdată. Dar să nu mă abat de la firul povestirii. Mulți copii, o republică întreagă a copiilor, mi-a spus să nu mai fac asta, și eu tot nu mă învăț minte. Să spun mai departe, mai ales că fiecare pas pe care îl face Sara în această lungă aventură o apropie de momentul în care mă va salva pe mine, povestitorul, și pe câți alții.

Așadar: când coborâseră din mașină la Hodăița, amândouă trebuiseră să închidă ochii o clipă. Lumina era atât de puternică acolo! Era ca un câine pe care îl ții în lanț și apoi îi dai drumul, și el începe să alerge de nebun, fără să vrea să ajungă nicăieri, doar din plăcerea de a alerga. Așa era și cu soarele de iarnă de acolo - parcă atunci îi dăduse cineva drumul dintr-o cămară. Când intraseră în pensiune se întâmplase ceva asemănător, dar nu cu lumina. Mirosea a bine înăuntru, a lemn, a blănuri și a frig încălzit, dacă se poate așa ceva, dar probabil că se poate, pentru că așa mirosea, și gata.

Sara încă nu știa, ca să fim sinceri, că această vacanță îi va schimba viața, dar nu îi scăpase acea expresie misterioasă a mamei ei, așa că o întrebuse:

— Mama! E ceva ce nu mi-ai spus și ar trebui să știu?

Trebuia să o ții din scurt pe mama, altfel mereu născocea câte ceva și te lua pe nepregătite. Dar mama ei doar zâmbise

și o mângâiase, cu mare grijă, de parcă ea era o pasăre care ar fi putut să se sperie și să-și ia zborul.

Camera lor era singura încuiată. Toate celelalte camere erau goale, cu ușile date de perete. Și în timp ce mama ei deschidea ușa, Sara auzi un fluierat ușor, fără să-și dea seama de unde venea.

CUPRINS

CAPITOLUL 1

În care avem de-a face cu o prăjitură
și cu niște mustăți – nu în aceeași farfurie..... 5

CAPITOLUL 2

În care are loc niște umflat în pene,
și lumina este pe saturete 8

CAPITOLUL 3

În care e mai bine sus..... 12

CAPITOLUL 4

În care e mai bine jos 14

CAPITOLUL 5

În care se povestește ora atât de banală
dinainte de Momentul Zero 17

CAPITOLUL 6

În care totul pare complicat,
dar e și mai complicat decât pare..... 21

CAPITOLUL 7

În care pregătirile sunt duse la bun sfârșit
pentru un bun început 24

CAPITOLUL 8

În care are loc întâlnirea 27

CAPITOLUL 9

Orbikon 30

CAPITOLUL 10

În care în deșert apare o oază și în ea, niște stele..... 34

CAPITOLUL 11

În care Sara și domnul câine nu bănuiesc
în continuare nimic 37

CAPITOLUL 12

În care este vorba despre cosmos
și, evident, despre multe altele 41

CAPITOLUL 13

În care oamenii ori sunt afară, ori sunt înăuntru 45

CAPITOLUL 14

În care Sara nu știe ce anume vede,
doar știe că e ceva esențial 48

CAPITOLUL 15

În care viața se desfășoară la telefon 54

CAPITOLUL 16

În care te poți ascunde de pericole, dar nu și de frică..... 57

CAPITOLUL 17

În care Sara constată din nou că nu are o situație financiară
prea grozavă, dar măcar nu așa rea ca a domnului câine..... 59

CAPITOLUL 18

În care un prieten uită un cuvânt, și din cauza asta
se hotărăște să și le amintească pe toate celelalte 62

CAPITOLUL 19

Istoria lui Orbikon: E..... 66

CAPITOLUL 20

În care nu se știe dacă e mai greu să spui
o poveste grea sau să o ascuți..... 68

CAPITOLUL 21

În care se scrie pentru prima oară despre Republica copiilor..... 72

CAPITOLUL 22

În care, când locul este potrivit, și timpul este potrivit 75

CAPITOLUL 23

În care Sara are o nouă întâlnire miraculoasă –
aproape fără pată 78

CAPITOLUL 24	
O dimineață obișnuită, o problemă oarecare și o soluție simplă	83
CAPITOLUL 25	
În care istoria se face și din fotografii. Și din Google.....	85
CAPITOLUL 26	
În care Sara se teme că mama i-a descoperit secretul. Apoi se teme că tata i-a descoperit secretul	88
CAPITOLUL 27	
În care în fața ochilor apare în sfârșit Casa fără sfârșit	92
CAPITOLUL 28	
În care Sara, care își închipuia că trebuie să primească răspunsuri, trebuie să dea chiar ea răspunsuri.....	96
CAPITOLUL 29	
Istoria lui Orbikon: Verile, în Mauretania Caesariensis.....	99
CAPITOLUL 30	
Istoria lui Orbikon: grotele din El Arouia	103
CAPITOLUL 31	
În care tot ce era de clarificat se clarifică. Iar tot ce era de complicat se complică	106
CAPITOLUL 32	
În care are loc dezastrul pe care îl așteptam de atâta timp.....	112
CAPITOLUL 33	
În care domnul câine este de față la cea mai emoționantă scenă din viața lui. Fără să fie luat în brațe	114
CAPITOLUL 34	
Plecarea	119
CAPITOLUL 35	
În care se mai spun câteva cuvinte, din care unul mai important decât toate	122